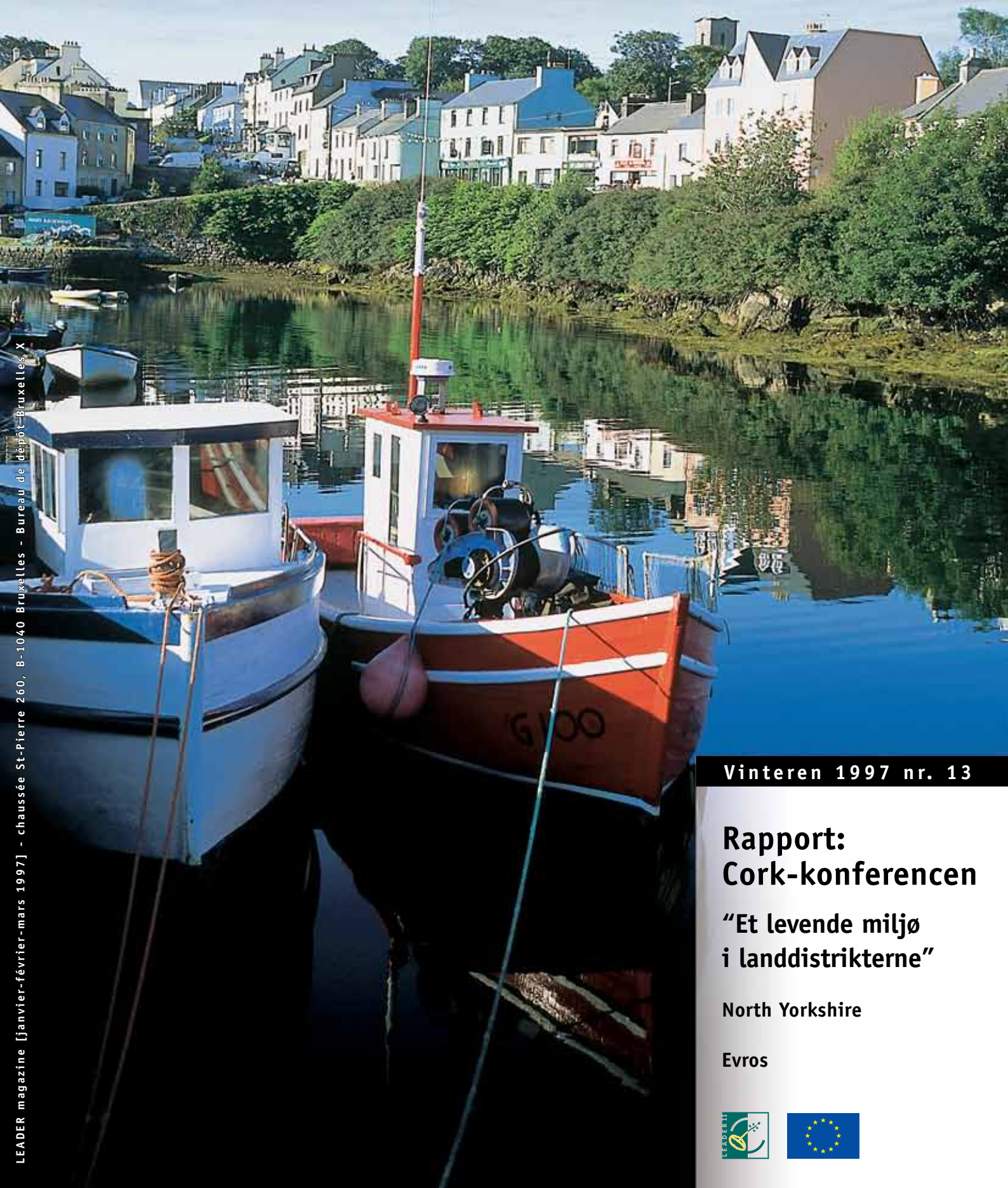

Kvartalsskrift for det europæiske LEADER II - program

LEADER II magazine

Vinteren 1997 nr. 13

Rapport: Cork-konferencen

“Et levende miljø
i landdistrikterne”

North Yorkshire

Evros

LEADER II i aktion

Land: Spanien
Den gennemførte aktion: Organisering af markeder fra middelalderen
Omkostninger: 25 000 ECU
EU: 12 500 ECU
Offentlige midler: 6 500 ECU
Private midler: 6 500 ECU

“De ‘middelalderlige markeder’, som vi har organiseret rundt omkring i vores region med optog og udklædte deltagere, har gjort det direkte salg af lokale håndværksfremstillede kvalitetsprodukter til en helt speciel oplevelse. Disse ‘fester’ fungerer som udstillingsvindue for de lokale producenter, og de giver adgang til et større marked. Lokalbefolkningen er meget begejstrede for alle disse kulturelle arrangementer, der samtidig tiltrækker et stort antal turister.”

Javier Velazques,
LEADER-projektmedarbejder

Land: Tyskland
Den gennemførte aktion: Videregående uddannelse for kvindelige iværksættere
Omkostninger: 20 000 ECU
EU: 7 000 ECU
Offentlige midler: 3 000 ECU
Private midler: 10 000 ECU

“Kvinderne spiller en meget vigtig rolle i familievirksomheder og familiebrug. De varetager i mange tilfælde det administrative, bogholderiet, kundebejningen osv. Det er imidlertid ikke altid let at administrere disse både varierede og komplicerede opgaver. Vores LEADER-gruppe har derfor udarbejdet et kursusprogram for kvindelige iværksættere. Der er stor tilslutning om kurserne, og de kontakter, der er opstået, har medført, at kvindelige iværksættere fra hele Vogelsberg-regionen har etableret et uformelt samarbejdsnet. Det er ikke blot sket en forbedring af de små familievirksomheders konkurrenceevne, kvinderne har også opnået en større anerkendelse som forretningsfolk.”

Thomas Schaumberg,
LEADER-koordinator

Land: Østrig
Den gennemførte aktion: Støtte til uldindustrien
Omkostninger: 1 087 500 ECU
EU: 112 500 ECU
Offentlige midler: 382 500 ECU
Private midler: 592 500 ECU

“Hér ved foden af ‘Østrigs tag’ er uldfremstilling en tradition, der går meget langt tilbage. Vi har søgt at puste nyt liv i den hensygnende uldindustri ved blandt andet at hjælpe med at opbygge et produktionsanlæg, hvor ulden kan forarbejdes, og man kan fremstille et bredt udvalg af beklædningsgenstande og sengetøj. Bygningen er konstrueret med materialer fra egnen med traditionelle metoder og fungerer desuden som butik for andre produkter fra dalen og som hjemsted for den lokale LEADER-gruppe.”

Kurt Rakobitsch
LEADER-koordinator

Land: Italien
Den gennemførte aktion: Pakning af lægeplanter
Omkostninger: 300 000 ECU
EU / offentlige midler: 150 000 ECU
Private midler: 150 000 ECU

“Der er i de sidste mange år sket en diversificering af aktiviteterne i landbrugssektoren i Bormida-dalen, herunder dyrkning af lægeplanter. Landbrugskooprativet ‘Agronatura’ har 46 medlemmer og udbyder to forskellige økologiske produkter, nemlig flygtige olier (19 varianter) og tørrede planter i vakuumpakninger. LEADER har medfinansieret udstyr til et produktions- og pakkeanlæg samt en testrække med henblik på at indføre nye varianter og forbedre produkternes kvalitet.”

Massimo Strapazzon,
LEADER-koordinator

Rapport om Cork-konferencen

Europas landdistrikter mod år 2000: En integreret politik til fremme af en bæredygtig udvikling 4

De store linier er lagt for den fremtidige europæiske politik for udvikling af landdistrikterne ved den konference, der blev afholdt i Cork i Irland den 7.-9. november 1996.

LEADER-laboratoriet 6

LEADER spillede en af hovedrollerne ved Cork-konferencen som et konkret eksempel på den europæiske politik for udvikling af landdistrikterne på tærskelen til år 2000.

Et levende landbomiljø: En målsætning, seks arbejdsgrupper..... 8

Ved Cork-konferencen blev der nedlagt seks arbejdsgrupper, svarende til seks temaer omkring udvikling af landdistrikter. Sammendrag af arbejdsgruppernes konklusioner.

Cork-erklæringen 13

North Yorkshire Heritage Coast (Det Forenede Kongerige): Mobilisering af lokalbefolkningen .. 15

Yorkshires kyststrækning i det nordøstlige England er et landdistrikt med tre traditionelle erhverv, nemlig fiskeri, landbrug og turisme. Men området er i krise, og LEADER II er blevet kaldt til assistance for at klarlægge de lokale behov – med de lokale som deltagere.

Evros (Grækenland): Resultatet af frivilligt arbejde 19

Den model for integreret udvikling, som er blevet anvendt i Tycheri kommune, og som gradvist er indført i resten af LEADER-området Evros (Trakien), giver forhåbning om genopbygningen af en grænseregion, som længe har været i dårlig forfatning. Betingelsen er imidlertid, at den private sektor overtager det offentlige initiativ.

Kort sagt...

Yves Champetier, Direktør
for det Europæiske LEADER-Observatorium

Denne udgave af LEADER Magazine er først og fremmest helliget den europæiske konference om udvikling af landdistrikterne, som fandt sted i Cork, Irland, den 7.-9. november 1996.

Begivenheden og den resulterende erklæring repræsenterer en særlig vigtig etape for alle deltagerne i arbejdet omkring LEADER. Det lokale udgangspunkt og netværkssamarbejdet har her indtaget en central rolle.

Cork-erklæringen, som er beskrevet senere i bladet, siger, at udviklingspolitikken for landdistrikterne skal baseres "på medvirken og på en græsrodsstrategi, som får landbosamfundenes kreativitet og solidaritet bragt til udfoldelse". Den siger endvidere, at "udviklingen af landdistrikterne må gennemføres lokalt og på samfundsniveau inden for en sammenhængende europæisk ramme".

Den arbejdsgruppe, der beskæftigede sig med netværkssamarbejde, behandlede en række emner, som blev fremsat af deltagerne:

- > Disse netværk er nødvendige, hvis Fællesskabet som helhed skal kunne drage nytte af arbejdet, idet det fremmer udvekslingen af knowhow og erfaringer mellem de lokale aktører og Den Europæiske Union og oven i købet ud over Unionens grænser til de central- og østeuropæiske lande og middelhavslandene.
- > Initiativerne omkring det lokale udviklingsarbejde og netværkssamarbejdet hjælper til at mobilisere lokalbefolkningen, at styrke det lokale demokrati, som er en grundlæggende betingelse for den europæiske konstruktion.
- > Netværkene er hjemsted for både kreativitet og forventninger, der indgår i planlægningen, gennemførelsen og overførslen af de innovative projekter, som landdistrikterne har så hårdt brug for.
- > Det er inden for disse netværk, at man finder en gradvis opbygning af en ny europæisk kultur eller vision for landdistrikternes udvikling.

For alle de, der arbejder med LEADER på regionalt, nationalt og europæisk niveau, har anerkendelsen af de sidste mange års arbejde udmøntet sig i LEADER II, som det er meget vigtigt at realisere.

LEADER I's succes har skabt store forventninger, både blandt befolkningen i lokalområderne og i de institutioner og organisationer, der spiller en rolle i udviklingen af landdistrikterne. Det til LEADER II afsatte budget er fire gange så stort som budgettet for LEADER I og næsten 700 lokalområder er i dag berørt af dette fællesskabsinitiativ.

For at LEADER II skal kunne gennemføres på lokalt niveau er det nødvendigt at inddrage både borgerne og erhvervslivet i lokalsamfundene i arbejdet med de lokale projekter. Det vil gøre det muligt at sikre en bæredygtig udvikling i landdistrikterne som var en af Cork-konferencens målsætninger. I den forbindelse er lokalaktionsgrupperne nødt til at have tilstrækkelig autonomi, kapacitet og smidighed til at støtte de forskellige projekter så effektivt som muligt, når behovet viser sig.

Dertil kræves imidlertid en **god koordinering** mellem de forskellige støtteniveauer (lokalt, regionalt, nationalt, europæisk) samt en **forenkling af administrative procedurer og ansvarsfordeling**. Det ses blandt andet af de vanskeligheder, som flere medlemslande har oplevet i forbindelse med iværksættelsen af LEADER II. Størstedelen af deltagerne ved Cork-konferencen har lagt stor vægt på disse to punkter, og LEADER II kan vise vejen frem.

En af de store målsætninger for det fremtidige arbejde er et resultat af drøftelser mellem dem, der arbejder for at gennemføre LEADER II-initiativet og den nye udviklingspolitik for landdistrikterne, og dem, der i en lidt bredere forstand i mange år har gjort en indsats for at forny de europæiske landdistrikter. Den går ud på at lette arbejdet for lokalaktionsgrupperne og give dem mulighed for at yde mere virkningsfuld støtte til befolkningens og erhvervslivets initiativer og for at udnytte det potentiale, som landdistrikterne besidder. <

Europas landdistrikter mod år 2000 en integreret politik til fremme

De store linier er lagt for den fremtidige europæiske politik for udvikling af landdistrikterne ved den konference, der blev afholdt i Cork i Irland den 7.-9. november 1996. Det mandede ud i den såkaldte "Cork-erklæring", der på en lang række områder styrker den nye dimension i den strategi, som allerede har været anvendt i forbindelse med LEADER: en integreret og bæredygtig udvikling af et levende landbomiljø baseret på bred deltagelse i lokalbefolkningen.

Ca. 500 deltagere fra de femten medlemsstater i Den Europæiske Union og fra Central- og Østeuropa, Middelhavsområdet, Canada, USA og Japan deltog i konferencen, som bar overskriften **"Europas landdistrikter — perspektiver for fremtiden"**. Begivenheden blev organiseret på initiativ af Franz Fischler, medlem af Europa-Kommissionen med ansvar for landbrug og udvikling af landdistrikter. Konferencen havde deltagelse af ministre, deputerede, embedsmænd fra EU, nationale, regionale og lokale repræsentanter for internationale organer, foreninger og faglige organisationer, eksperter, forskere, lokale

"grøsrødder" og andre. Men deres forskelligheder til trods havde de alle en fælles, nemlig at bidrage til udviklingen af landdistrikterne.

Cork-konferencen blev anført af Lord Henry Plumb, medlem af Europa-Parlamentet, og den havde til formål at lægge de store politiske linier for de europæiske landdistrikter på tærskelen til år 2000 og derefter.

Den irske minister, Jimmy Deenihan, med ansvar for udvikling af landdistrikter mindede først om baggrunden for det, som han kaldte "den største konference, som nogensinde er afholdt i Europa om udvikling af landdistrikter", og om de største udfordringer, som de europæiske landdistrikter skal gå i møde: globaliseringen af økonomien og dens politiske pendant, den nye forhandlingsrunde i Verdenshandelsorganisationen, indførelsen af den fælles mønt og den fremtidige udvidelse af Den Europæiske Union.

Landbruget i hjertet af landdistrikternes udvikling

Kommissionsmedlem Franz Fischler fremhævede i sin åbningstale vigtigheden, forskelligheden, dynamikken og potentialet i de europæiske landdistrikter. Han understregede desuden landbrugets og skovbrugets centrale placering, men tilføjede, at deres betydning "overgår den rent branchemæssige rolle — de har mange funktioner. De ligger til grund for landbosamfundets

2000:

af en bæredygtig udvikling

struktur samtidig med, at de bidrager til at bevare et erhvervsmæssigt og socialt miljø, at beskytte smukke landskaber og at diversificere de erhvervsmæssige aktiviteter.”

Franz Fischler henviste til de strukturelle mangler i landdistrikterne (“ufuldstændige infrastrukturer, et utilstrækkelige beskæftigelsesmuligheder og tjenester, utilstrækkelige efter- og videreuddannelsesmuligheder”) og tilføjede: “Vi er nødt til at reagere. Det er vigtigt at bevare alle landbrugets muligheder i Europa, men de aktioner, vi iværksætter, skal også inddrage de aktiviteter, der er knyttet til landbruget i mere bred forstand. Oprettelsen af arbejdspladser uden for landbruget, forbedringen af infrastrukturer og tjenester, en styrkelse af miljøindsatsen skal selvfølgelig også indgå i al politik, der omhandler udvikling af landdistrikterne.”

En integreret udviklingspolitik for alle landdistrikter

“Landbomiljøet er helt igennem en samfundsøkonomisk model, som det gælder om at bevare til gavn for hele det europæiske samfund”, bekræftede kommissionsmedlemmet, hvorefter han gav sig i kast med at beskrive den politik, som han ønskede at implementere:

- > en integreret, multisektoriel model, der er tilpasset de særlige karakteristika i hvert enkelt landdistrikt
- > en bedre sammenhæng mellem de politiske instrumenter og en større effektivitet i indgrebene, hvilket vil “sikre en optimal udnyttelse af de offentlige ressourcer”
- > en forenkling og en større gennemsigtighed i de administrative procedurer
- > en udbygning og forbedring af partnerskabet mellem Den Europæiske Unions institutioner og de nationale og regionale instanser

Kommissionsmedlemmet henviste endvidere til, at udviklingsaktionerne i landdistrikterne kun vil være virkningsfulde, at de lokale aktører inddrages i arbejdet (“Der er klare fordele ved det græsrodsbaserede initiativ, som desuden stemmer overens med, at Europas opbygning skal

finde sted under anvendelse af nærhedsprincippet”).

Men en af de store nyskabelser i den “integrerede politik for bæredygtig udvikling af landdistrikterne”, som Franz Fischler fremhævede, er, at den vil påvirke samtlige landdistrikter: “Er de ikke mere eller mindre underlagt de samme krav og udsat for de samme risici? Er de ikke alle sammen berørt af problemerne i landbruget? Er de ikke sammen om at skulle levere nogle ydelser, som vores samfund har behov for? Ud fra dette synspunkt forekommer det mig ikke længere logisk at begrænse vores udviklingspolitik for landdistrikterne til visse udvalgte områder.”

Franz Fischlers tale blev fulgt op af en række indlæg fra eksperter og repræsentanter på europæisk, nationalt, regionalt og lokalt niveau.

Der blev specielt vist interesse for den tale, som blev afholdt af Guy Legras, generaldirektør for GD VI, vedrørende statusopgørelse og perspektiver for den fælles landbrugspolitik. Der blev specielt fokuseret på to strategiske retninger:

- > Den fremtidige landbrugspolitik skal i langt højere grad være rettet mod målsettinger om miljøbeskyttelse og udvikling af landdistrikterne
- > Det gælder om at fastlægge en særlig politik for landdistrikterne, der omfatter markedspolitikken og udviklingen af landdistrikterne, bestående af en række instrumenter over et bredt spektrum, og som kan føre til en decentraliseret styring af dens gennemførelse.

“Landdistrikternes fremtid” blev udgivet for otte år siden, og Cork-konferencen markerer en ny og betydningsfuld etape i den europæiske politik for landdistrikterne, som en række journalister og observatører ved konferencen kaldte en kulturel revolution. <

LEADER-laboratorie

LEADER spillede en af hovedrollerne ved Cork-konferencen som et konkret eksempel på den europæiske politik for udvikling af landdistrikterne på tærskelen til år 2000.

***"Hr. Hyland,** De er tilsyneladende en stor tilhænger af LEADER- programmet. Mener De, at LEADER er modellen for den fremtidige integrerede udviklingspolitik, som hr. Fischler slog til lyd for?" – "Ja hr. formand"*

Konstruktion af en LEADER-stand

Denne meningsudveksling mellem François Grosrichard, udsendt medarbejder for den franske avis Le Monde og formand for arbejdsgruppen "Livskvalitet i landdistrikterne", og Liam Hyland, talsmand for Europa-Parlamentet ("Rapport om den europæiske politik for landdistrikterne og oprettelsen af et europæisk charter") illustrerer LEADER-programmets centrale placering ved Cork-konferencen.

Adskillige talere, først og fremmest den irske statsminister, Jimmy Deenihan, henviste til LEADERs succes, både i strategisk henseende (regionalt græsrodsbaseret initiativ, partnerskaber, integration, nytænkning osv.) og med hensyn til konkrete resultater.

Ved plenarforsamlingen illustreredes de af kommissionsmedlemmet fremlagte hovedlinier i den fremtidige politik, der i store træk svarede til "LEADER-filosofien", af to indslag om nyskabende lokale initiativer. Professor Dimitrios Pantermalis, græsk parlamentsmedlem, fremhævede den støtte, som LEADER-programmet Pieriki (Det Centrale Makedonien) har ydet til omkring et hundrede landmænd, som var gået sammen om at

Halvøen Beara
[LEADER-området **West Cork**]

t

udnytte den arkitektoniske arv i landsbyen Dion nær Olympus-bjerget. Jean-Louis Chauzy, formand for det økonomiske og sociale råd i regionen Midi-Pyrénées (Frankrig), forklarede, hvilken fremgangsmåde der er blevet anvendt ved genoplivningen af et knivsmederi i Laguiole (se *LEADER Magazine* nr. 5).

I hver af de seks arbejdsgrupper var mindst ét panelmedlem beskæftiget med gennemførelsen af LEADER, enten som europæisk, national eller regional medarbejder eller som medlem af en lokalaktionsgruppe. Således deltog lokalaktionsgrupperne **Maestrazgo-Teruel** (Aragon, Spanien), **Pays Cathare** (Languedoc-Rousillon, Frankrig), **Probasto** (Norte, Portugal) – disse tre grupper havde desuden opstillet hver deres egen stand –, **Clairvaux-Vianden** (Luxembourg) og **Natur- und Lebensraum Rhön** (Hessen, Tyskland) samt det irske LEADER-net.

Det Europæiske LEADER-Observatorium spillede ligeledes en meget vigtig rolle før og under begivenheden. Den deltog i konferencens planlægningsudvalg, i forberedelsen og sammenfatningen af arbejdet i arbejdsgruppen om grænseoverskridende samarbejdsnetværk, afviklingen af en stand, der gav mulighed for direkte kontakt med deltagerne samt uddeling af LEADER-publikationer, løbende demonstration af Internet-adressen "Rural Europe" osv.

Den lokale LEADER-gruppe, West Cork, der også havde opstillet en stand til præsentation af deres lokale pro-

dukter ved konferencens indgang, var genstand for én af de tre udflugter, som blev organiseret under konferencen. Ca. halvtreds personer blev således modtaget i lokalaktionsgruppens lokaler, hvor de kunne opleve LEADER "live". Der var blandt andet mulighed for se en række projekter i funktion, alle med tilknytning til udnyttelsen af fødevareprodukter fra landbruget.

Lokalaktionsgruppen havde dagen før modtaget kommissionsmedlem Fischler i forbindelse med den officielle lancering af "West Cork"-mærkaten.

Endelig skal det bemærkes, at omkring tyve LEADER-grupper i Irland og i Det Forenede Kongerige benyttede Cork-konferencen til at mødes og drøfte, hvordan man bedst kunne styrke den lokale, græsrodsbaserede dimension i deres program og indlede et opfølgende samarbejde om dette emne (man har planlagt at organisere et seminar med titlen "møde mellem to øer" i løbet af første kvartal 1997). <

Medlem af Europa-Kommissionen, Franz Fischler, og Jimmy Deenihan, irsk minister med ansvar for udvikling af landdistrikter, modtages af medlemmerne af LEADER-gruppen **West Cork**.

“Et levende landbomiljø en målsætning

Marked i landdistriktet
Connemara [Irland]

Ved Cork-konferencen blev der nedlagt seks arbejdsgrupper, svarende til seks temaer omkring udvikling af landdistrikter. “Cork-erklæringen” indeholder en række anbefalinger fra disse arbejdsgrupper. Sammendrag af arbejdsgruppernes konklusioner.

“A living Countryside” (“et levende landbomiljø”) er det navn, som Richard Simmons har valgt til sit indlæg i starten af konferencen. Udtrykket er hurtigt blevet et slogan i Cork og det motiv, der angav tonen for arbejdet den anden mødedag. Andendagen bestod af seks arbejdsgruppemøder om integreret udvikling af landdistrikterne, lighed og lige beskæftigelsesmuligheder for mænd og kvinder, miljø og bæredygtig udvikling, livskvalitet i landbomiljøet, samarbejde og overførsel af god praksis og endelig lokale udviklingsstrategier baseret på græsrodsprincippet.

“Integreret udvikling: definition af begrebet”

Det var formanden for finansudvalget i det franske senat, Jean-François Poncet, der fremlagde konklusionerne fra denne arbejdsgruppe. Han indledte med at bemærke, at omend alle er enige om nødvendigheden af den integrerede udviklingsmetode, er den desværre *“prædikes mere end den anvendes”*.

Det drejede sig ikke blot om at definere et allerede kendt begreb, men først og fremmest om at undersøge, hvordan man helt konkret kan realisere denne integration i den nye europæiske politik for udvikling af landdistrikterne.

Løsningen kunne være at etablere et globalt regionalt program, der uden undtagelse omfatter alle landdistrikter. Et sådant instrument indebærer en række fordele, herunder omkring forenkling og nærhed, dog under forudsætning af følgende:

miljø”:

ng, seks arbejdsgrupper

- > at man anerkender landbrugets centrale rolle i landdistrikternes økonomi
  - > at der fortsat tildeles øremærkede finansielle midler til følsomme landdistrikter med baggrund i samhørighedsprincippet
  - > at regionerne ikke adskilles, da det kan bryde den økonomiske solidaritet, som udgør et fundamentalt princip for Fællesskabets indgreb
- “Integrationen er vejen, forskelligheden er rigdommen, og solidariteten er cementen”, konkluderede ordføreren.*

“Beskæftigelse, lige muligheder for kønnene og iværksætterånd i landdistrikterne”

Deltagerne i denne rundbordsdiskussion konstaterede som Jan Douwe Van der Ploeg, professor ved Wageningen Universitet (Nederlandene), at landdistrikterne tilsammen udgør en samfundsøkonomisk helhed, der oftest er domineret af selvstændige erhvervsdrivende, små familievirksomheder, multiaktivitet, beskæftigelsesmæssig fleksibilitet og kontakt med naturen.

Disse kendetegn er karakteristiske for landdistrikterne og skal danne hovedakserne i den fremtidige udvikling. Den vil således være baseret på den endogene kapital i hvert enkelt område og på en diversificering af de erhvervs-mæssige aktiviteter, en diversificering der bidrager til at skabe mere lige muligheder for kvinder og mænd.

Man fokuserede desuden på landbrugets centrale placering i livet i landdistrikterne. *“Uden landmændene vil der ikke ske nogen udvikling i landdistrikterne.”* Landbrugssektoren skal imidlertid gennemgå nogen radikale ændringer, før de fire hovedmålsætninger kan realiseres: beskæftigelse, lige muligheder for kønnene, kvalitetssikring af produkter og miljøbeskyttelse.

I sin rapport fra arbejdsgruppen understregede Ursula Stenzel, østrigsk medlem af Europa-Parlamentet, nødvendigheden af at tilpasse Fællesskabets indgreb til de udfordringer, som landdistrikterne står overfor.

Denne tilpasning er baseret på fem principper:

- > Der skal indføres en integreret politik for landdistrikterne, idet de sektorbaserede foranstaltninger har vist sig utilstrækkelige til at løse landdistrikternes problemer, der er både komplekse og flerdimensionelle.
- > Det økonomiske bidrag til landbruget og landdistrikterne skal mindst fastholdes på samme niveau, men struk-

turfondenes virkemåde skal ændres og i stedet fokusere på regionen som det geografiske interventionsområde, da denne geografiske enhed gør det muligt at tilpasse bidraget efter landdistrikternes særlige behov.

- > Planlægningen og gennemførelsen af den fremtidige politik for landdistrikterne bør for størstedelens vedkommende udnytte de lokale og regionale menneskelige ressourcer.
- > Støtten til udviklingen af landdistrikterne bør koncentreres om små projekter snarere end tunge investeringer (*“En lille spire i dag bliver et stort træ i morgen”*).
- > Kvinderne bør have fuld del i udviklingen af landdistrikterne.

En “skattekasse” med kikkert, kompas, håndbøger osv., hvormed besøgende kan gå på opdagelse i naturparken Livradois-Forez [Frankrig]

“Miljø og bæredygtig udvikling i de europæiske landdistrikter”

Denne arbejdsgruppe henviste først til den globale sammenhæng, inden for hvilken den “europæiske politik for bæredygtig udvikling” skal omdefinieres: De mange forskellige interesser, der spiller ind, den korte beslutningsfrist (1999) og den stigende interesse for miljøspørgsmål i befolkningen. Med hensyn til sidstnævnte er der imidlertid en kløft mellem Nord- og Syd-europa: “Ud af de 17 indgreb fra arbejdsgruppen, var der kun 3 fra Sydeuropa”, bemærkede ordføreren, Michele de Benedictis, professor ved universitetet i Rom. Deltagerne drøftede derpå det bedste interventionsniveau for at finde balancen mellem miljø og økonomi: “Der er ingen tvivl om, at den egnsbaserede angrebsvinkel er den mest effektive, f.eks. hvad angår problematikken land-

brugsaktiviteter-miljøhensyn, især hvis man ønsker at løse den eksisterende opdeling mellem intensivt og ekstensivt landbrug under hensyntagen til de mange forskellige erhvervsaktiviteter i landbrugssektoren.”

På det politiske plan planlægger man således at indføre en regionalt baseret institutionel ramme under hensyntagen til de problemer, som måtte være forbundet med en sådan løsning: forhøjede omkostninger forbundet med information, opfølgning og kontrol, utilstrækkelige programmer for uddannelse i miljøspørgsmål osv.

Heraf udspringer nødvendigheden af at fremme den institutionelle støtte takket være en “horisontal” og “vertikal” integration af støtteinstrumenterne (horisontal integration: f.eks. skabe et partnerskab mellem den offentlige og den private sektor; vertikal integration: omdefinering af de institutionelle kompetencer og ansvar på hvert enkelt interventionsniveau). Det er endvidere nødvendigt at etablere pålidelige indikatorer på lokalt niveau. Det drejer sig i realiteten ikke om at skabe en ny politik, men om at tilpasse den eksisterende politik og gøre den mere gennemsigtig.

Endelig gik arbejdsgruppens deltagere i forbindelse med landbrugspolitikken ind for at indføre “forureneren betaler”-princippet ved at fastlægge kompenserende betalinger, som kan fremme indførelsen af miljøvenlige produktionsmetoder.

Arrangement i en skole i landdistriktet Pays Cathare [Frankrig]

“Livskvalitet i landdistrikterne”

“Udvikling og livskvalitet’ er dobbelt konfekt”; “hvor byen i det 19. århundrede var ensbetydende med adgang til økonomisk velstand, vil landbomiljøet i det 21. århundrede kunne opfattes som det sted, hvor man genfinder lykken”... Der var mange lignende udtalelser under drøftelserne i denne arbejdsgruppe, der hurtigt blev enige om to centrale elementer i forbindelse med overvejelserne omkring livskvalitet i landdistrikterne: mennesket (beboerne, familierne osv.) bør være i centrum af sådanne indgreb; landet skal ikke idealiseres, hverken af landboerne eller byboerne (“afstandstagen fra den moderne romantiske opfattelse af landbosamfundet”). Livskvaliteten er i ét udtryk et begreb, der dækker over mange små elementer. Der er imidlertid tre hovedelementer: de sociale bånd i landsbysamfundene, adgangen til information og uddannelse og adgangen til serviceydelser (transport, socialhjælp, sundhed, fritid, handel osv.). Kvaliteten af disse elementer skal bringes op på et niveau, der svarer til bysamfundet. Livskvaliteten skal både være til gavn for lokalbefolkningen og for turister og andre besøgende. Sidstnævnte skal imidlertid “anerkende landbosamfundet for, hvad det er, og ikke for, hvad de drømmer, at det er”, udtalte en landmand.

I landdistrikterne, “hvor al service er dyrere end andre steder”, spiller politiske indgreb og offentlig bistand en meget stor rolle. Foreningslivet og det frivillige arbejde (som i øvrigt bør have en mere veldefineret juridisk identitet) har også en vigtig plads i lokalsamfundet. Arbejdsgruppens deltagere fremlagde således følgende strategi:

- > Det er absolut nødvendigt at benytte en græsrodsbaseret strategi for at aktivere det menneskelige potentiale i de enkelte landdistrikter.
- > Der bør gennemføres en diagnostik af behovene under hensyntagen til forventningerne i samtlige befolkningsskategorier (en ung kvinde bemærkede f.eks., at “de unge er ikke ligefrem på jagt efter ro og fred!”).
- > Der skal tildeles “afmålt” støtte til bestemte aktioner, som kan generere indtægter og beskæftigelse.
- > De administrative procedurer skal forenkles (enkelte deltagere foreslog, at man oprettede en særlig “landdistriktsfond”).
- > Der bør udarbejdes “lokale statusrapporter over livskvaliteten” med jævne mellemrum.

Portugals Grand-Prix 1994 ved væddeløbsbanen Ponte de Lima [LEADER-området Vale do Lima]

“Erfaringsudveksling: samarbejde og overførsel af god praksis for at fremme udviklingen af landdistrikterne”

Denne rundbordsdiskussion havde deltagelse af en lang række europæiske organisationer og foreninger og opgjorde først 7 typer behov, som de forskellige netværk kan opfylde: information, mobilisering af lokalbefolkningen i landdistrikterne, kompetenceerhvervelse og uddannelse, innovation, grænseoverskridende samarbejde, samarbejde mellem landdistrikternes initiativtagere for at fremsætte fælles forslag og endelig åbning mod landene i Øst- og Sydeuropa.

Disse netværk er meget forskellige med hensyn til landboproblematik, berørte myndigheder, interesseområder osv., og denne forskellighed er en rigdom, der udtrykker kompleksiteten af de nye udviklingsprocesser, som skal iværksættes i landbosamfundet. Mange deltagere var enige om, at det er vigtigt at finde fælles ståsteder mellem de forskellige netværk og således undgå overlapninger. Der var ligeledes stor interesse for at oprette et “Forum”, hvor de forskellige netværk kunne mødes, og hvor man kunne etablere en mere intens dialog med EU’s institutioner. Der er også stærkt brug for at opnå en juridisk anerkendelse af betegnelsen “europæisk forening”.

Landdistrikterne gennemgår voldsomme forandringer, og netværkene vil komme til at spille en stadig vigtigere rolle, dels ved at mobilisere de mange forskellige europæiske aktører, der er berørt af de europæiske landdistrikters fremtid, dels ved at fremme udvekslingen og samarbejdet mellem Europas landdistrikter. Man fremhævede specielt den rolle, som LEADER-nettet og landdistrikternes “Carrefours” har spillet.

- Disse netværk skal udgøre kernen i den nye politik for udvikling af landdistrikterne, og det europæiske bidrag vil fortsat være en hjørnesteen i deres aktion, for netværkene kan yde et vigtigt bidrag på flere måder:
  - > De udgør et vigtigt element i Fællesskabets værditilvækst.
  - > De danner grobund for kreativitet og forventninger, der bidrager til at skabe den nødvendige fornyelse og erfaringsoverførsel.
  - > De repræsenterer grænsefladen mellem "lokal" og "global" og hjælper til at åbne landdistrikterne ud mod omverdenen.

"Lokale udviklingsstrategier i landdistrikterne og græsrodsprincippet"

Ordføreren, Patricia O'Hara, som er konsulent i udvikling af landdistrikter, henviste først til fordelene ved en udvikling baseret på det græsrodsbaserede initiativ: lokalt demokrati, hensyntagen til de europæiske landdistrikters forskelligheder, nærhed mellem "lokal" og "global", effektiviteten forbundet med partnerskabssamarbejde osv.

Det konstateres, at selvom det græsrodsbaserede initiativ allerede er almindelig praksis i et stort antal programmer, er der en række betingelser, som skal opfyldes, hvis initiativet virkelig skal blive til noget og kunne anvendes i den europæiske politik for landdistrikterne som helhed. Disse betingelser er:

- > en bedre koordinering mellem de forskellige støtteniveauer (lokalt, regionalt, nationalt, europæisk)
- > en integration af politikker og programmer, der alt for ofte er udtænkt på basis af sektorbaserede indgreb
- > en forenkling af de administrative procedurer og ansvar
- > en bedre balance mellem deltagende demokrati og repræsentativt demokrati (*"de lokale myndigheder kan både være en hindring og en støtte i udviklingsarbejdet"*)

- > en bedre hensyntagen til det frivillige arbejdes betydning, herunder kvindernes rolle, der ofte ikke er tilstrækkeligt anerkendt
  - > kapacitetsopbygning og uddannelse i lokaludvikling
- Man fremhævede endvidere en række andre hensyn omkring de græsrodsbaserede initiativer: mobilisering af den lokale opsparing og de finansielle institutioners rolle; ressource- og indflydelsesmæssige forskelle i ét og samme partnerskab; hensyn til varigheden (*"udvikling er en lang proces"*); manglen på dynamiske menneskelige ressourcer som følge af udvandringen af unge; den uundværlige støtte til landbruget for at beholde de unge på familiebrugene.

Deltagerne undersøgte også det nødvendige møde mellem græsrodsstrukturen (de lokale aktører) og top-down strukturen (den institutionelle støtte): De er ikke diametrale modsætninger, men kan derimod komplementere og oven i købet styrke hinanden, hvis koordineringen er i orden, og hvis der findes en god balance mellem de forskellige støtteniveauer.

Endelig fremhæves nødvendigheden af at inddrage alle i udviklingsprocessen: *"samhørighed skal mere end nogen sinde før være reglen, både mellem enkeltpersoner og mellem regioner."*

Det skal bemærkes, at professor, Joe Mannion fra University College of Dublin (UCD) havde udarbejdet arbejdsdokumentet til denne arbejdsgruppe, og at den stort set svarede til hans artikel, som blev offentliggjort i LEADER Magazine nr. 12. <

Erfarings-
udveksling:
LEADER-seminar
i Kalabaka
[Grækenland]

Cork-erklæringen

“Et levende miljø i landdistrikterne”

Den europæiske konference om udvikling af landdistrikterne, som holdt møde i Cork, Irland fra den 7. til den 9. november 1996

som er klar over, at landdistrikterne - hvor en fjerdedel af befolkningen bor, og som tegner sig for over 80% af Den Europæiske Unions område - er kendetegnet ved en ganske særlig kulturel, økonomisk og social struktur, en usædvanligt bred vifte af aktiviteter og meget forskelligartede landskaber (skove og landbrugsjord, uspolerede naturområder, landsbyer og småbyer, regionale centre og småindustrier),

som mener, at landdistrikterne og indbyggerne der er et reelt aktiv for Den Europæiske Union og har mulighed for at blive konkurrencedygtige,

som er opmærksom på, at langt den største del af landdistrikterne består af landbrugsjord og skove, som i høj grad præger de europæiske landskaber, og at landbruget er og må vedblive at være berøringsfladen mellem mennesker og miljø, og at landmændene har en opgave som vogtere af mange af det åbne lands naturressourcer,

som erindrer om, at landbrug og skovbrug ikke længere indtager en dominerende plads i Europas økonomier, at deres relative økonomiske vægt fortsat aftager, og at udviklingen af landdistrikterne derfor må tage sigte på alle socioøkonomiske sektorer i landdistrikterne

som er sig bevidst, at Europas borgere lægger større og større vægt på livskvalitet i almindelighed og på kvalitet, sundhed, sikkerhed, personlig udvikling og fritid i særdeleshed, og at landdistrikterne i enestående grad kan opfylde disse behov og kan skabe grundlag for en ægte, moderne udviklingsmodel af kvalitet,

som erkender, at den fælles landbrugspolitik må tilpasses til de nye realiteter og udfordringer, såsom forbrugernes behov og præferencer, udviklingen i den internationale handel og den næste udvidelse af EU, at overgangen fra prisstøtte til direkte støtte fortsætter, at den fælles landbrugspolitik og landbrugssektoren må tilpasse sig hertil, og at landmændene må bistås under tilpasningsprocessen og have klare retningslinjer for fremtiden,

som forventer, at der i stadigt stigende grad vil blive sat spørgsmålstejn ved berettigelsen af udligningsgodtgørelserne, som blev indført ved 1992-reformen af den fælles landbrugspolitik,

som er overbevist om, at der bliver større og større forståelse for, at der må ydes offentlig støtte til udviklingen af landdistrikterne samtidig med, at naturressourcerne må forvaltes korrekt og biodiversiteten og kulturlandskaberne bevares og retableres,

som erkender, at gentagne reformer af den fælles landbrugspolitik og af Europas politik for udvikling af landdistrikterne har skabt større gennemsigtighed og effektivitet, men at der samtidig er opstået inkonsekvens og overlapninger på forskellige områder og skabt en mere indviklet lovgivning,

som er fast besluttet på, at de lokale muligheder for at skabe en bæredygtig udvikling i landdistrikterne skal fremmes, herunder navnlig private og samfundsbaserede initiativer, som er i overensstemmelse med markederne på verdensplan,

fremsetter følgende program på ti punkter for udvikling af landdistrikterne i Den Europæiske Union:

Punkt 1 - Landdistrikterne i fokus

En bæredygtig udvikling af landdistrikterne må sættes øverst på Den Europæiske Unions dagsorden og være ledetråden i politikken for landdistrikterne i den nærmeste fremtid og efter udvidelsen. Formålet er at vende afvandringen fra landdistrikterne, bekæmpe fattigdommen, stimulere beskæftigelsen, skabe lige muligheder og imødekomme de voksende krav om bedre kvalitet, sundhed, sikkerhed, personlig udvikling og fritid og at forbedre livskvaliteten i landdistrikterne. Behovet for at bevare og forbedre miljøets kvalitet i landdistrikterne må integreres i alle de EU-politikker, der vedrører udvikling af landdistrikterne. Det er nødvendigt at skabe en mere rimelig ligevægt mellem landdistrikter og byområder, når det gælder offentlige udgifter, infrastrukturinvesteringer og uddannelses-, sundheds- og kommunikationstjenester. En voksende andel af de disponible ressourcer bør anvendes til at fremme udviklingen af landdistrikterne og sikre opfyldelsen af målene på miljøområdet.

Punkt 2 - En integreret fremgangsmåde

Politikken for udvikling af landdistrikterne må være tværfagligt udformet og gennemføres tværsektorielt, og planlægning af det åbne land skal indgå som en klar dimension. Den må gælde for alle landdistrikter i Unionen, og medfinansieringen må koncentreres om de områder, hvor behovet er størst. Den må være baseret på en integreret fremgangsmåde, der inden for samme juridiske og strategiske ramme omfatter tilpasning og udvikling af landbruget, økonomisk diversificering - navnlig små og mellemstore industrier og tjenesteydelser i landdistrikterne - forvaltning af naturressourcerne, styrkelse af de miljømæssige aspekter og fremme af kultur, turisme og fritidsliv.

Punkt 3 - Diversificering

Støtten til diversificering af den økonomiske og sociale aktivitet må først og fremmest tage sigte på at skabe rammebetingelserne for selvstændige private og samfundsbase­rede initia­tiver, investering, teknisk bistand, tjenesteydelser til erhvervslivet, ordentlig infrastruktur, uddannelse og erhvervsuddannelse, idet de opnåede resultater samtidig skal integreres i informationsteknologien, de mindre byers rolle som en integreret del af landdistrikterne og som hovedfaktorer i udviklingen styrkes, udviklingen af levedygtige landbosamfund fremmes og landsbyerne saneres.

Punkt 4 - Bæredygtighed

Politikken bør fremme en udvikling af landdistrikterne, som er til gavn for kvaliteten og miljøet i Europas landdistrikter (naturressourcer, biodiversitet og kulturel identitet), således at den nuværende generation ikke udnytter det på en sådan måde, at kommende generationers muligheder indskrænkes. I vore aktiviteter på lokalt plan må vi være os vort globale ansvar bevidst.

Punkt 5 - Nærhedsprincippet

Da Unionens landdistrikter er meget forskelligartede, må udviklingspolitikken følge nærhedsprincippet. Den må være så decentraliseret som muligt og være baseret på partnerskab og samarbejde på lokalt, regionalt, nationalt og europæisk plan. Vægten må lægges på medvirken og på en grønsudsstrategi, som får landbosamfundenes kreativitet og soliditet bragt til udførelse. Udviklingen af landdistrikterne må gennemføres på lokalt og samfunds­niveau inden for en sammenhængende europæisk ramme.

Punkt 6 - Forenkling

Politikken for udvikling af landdistrikterne, især hvad angår landbrugsaspektet, må undergå en radikal forenkling på det lovgivningsmæssige område. Den fælles landbrugs­politik bør ikke lægges ud på de enkelte lande, men der må skabes større sammenhæng i det arbejde, der for øjeblikket udføres via mange særskilte kanaler, foretages en indskrænkning af EU-lovgivningen vedrørende generelle regler og procedurer, træffes afgørelser, som i højere grad bygger på nærhedsprincippet, foretages en decentralisering af de forskellige strategiers gennemførelse og indføres større fleksibilitet overalt.

Punkt 7 - Programmering

Gennemførelse af programmer for udvikling af landdistrikterne må baseres på sammenhængende og gennemsigtige procedurer og integreres i et enkelt program for hver region og en enkelt mekanisme for bæredygtig udvikling og udvikling af landdistrikterne.

Punkt 8 - Finansiering

Der må tilskyndes til anvendelse af lokale finansielle resourcer til fremme af lokale projekter for udvikling af landdistrikterne. Der må skabes større incitament til anvendelse af finansieringsteknik i låneordningerne for landdistrikter for bedre at udnytte synergien mellem offentlig og privat finansiering, reducere små og mellemstore virksomheders finansielle problemer, fremme erhvervsinvestering og diversificere økonomien i landdistrikterne. Banksektoren (den offentlige og den private) og andre finansielle formidlere må inddrages mere aktivt.

Punkt 9 - Forvaltning

De regionale og lokale myndigheders og de samfundsbase­rede grupper administrative kapacitet og effektivitet må øges i det omfang, det er nødvendigt, ved hjælp af teknisk bistand, erhvervsuddannelse, bedre kommunikation, partnerskab, samarbejde om forskning og information og udveksling af erfaringer via net mellem regionerne og mellem landbosamfundene i hele Europa.

Punkt 10 - Evaluering og forskning

Det er nødvendigt at sætte mere ind på overvågning, evaluering og vurdering for at sikre gennemsigtige procedurer, garantere god udnyttelse af offentlige midler, stimulere forskning og innovation og opnå en velinformeret debat i offentligheden. De direkte involverede må ikke blot konsulteres i forbindelse med udformning og gennemførelse, men også inddrages i overvågning og evaluering.

Konklusion

Deltagerne i den europæiske konference i Cork om udvikling af landdistrikterne opfordrer indtrængende beslutningstagerne i Europa:

- > til at gøre offentligheden mere bevidst om betydningen af, at politikken for udvikling af landdistrikterne får en ny start
- > til at gøre landdistrikterne til mere attraktive områder at bo og arbejde i og gøre dem til centre, hvor stadigt mere forskelligartede mennesker i alle aldre kan få et mere meningsfyldt liv
- > til at støtte dette tipunktsprogram og samarbejde som partnere om at opfylde hvert eneste af målene i denne erklæring
- > til aktivt at engagere sig i gennemførelsen af en bæredygtig udvikling af landdistrikterne i en international sammenhæng.

Den 9. november 1996

North Yorkshire Heritage Coast [Det Forenede Kongerige]

Mobilisering af lokalbefolkningen

Yorkshires kyststrækning i det nordøstlige England er et landdistrikt med tre traditionelle erhverv, nemlig fiskeri, landbrug og turisme. Men området er i krise, og der er for nylig blevet iværksat en integreret udviklingsstrategi for at sætte gang i områdets erhvervsliv. LEADER II er blevet kaldt til assistance for at klarlægge de lokale behov — med de lokale som deltagere.

“Man skulle tro, vi spillede matador!”

udbryder et medlem af LEADER-gruppen Whitby og udstikker et lille flag på et stort kort, der ligger udfoldet på jorden. Flaget angiver, at der eksisterer et uopfyldt behov eller et problem, der skal løses. Det er det andet møde i én af de fem aktionsgrupper, som er etableret i dette LEADER-område. Dagsordenen er følgende: Der skal udarbejdes en handlingsplan til løsning af områdets problemer. *“Et kort eller en skitse giver et godt overblik over situationen, så det lettere at opregne områdets ressourcer, og det er samtidigt et godt medieredskab, der er velegnet til at skabe interesse i*

lokal-befolkningen”, forklarer Ingrid Salomonsen, der har organiseret mødet.

Hun koordinerer LEADER ved North Yorkshire Heritage Coast, som er en af de to områder, der modtager støtte fra det regionale LEADER II-program, North of England Heritage Coast. Programmet blev godkendt sidst i 1995. Som navnet angiver vedrører det kystområderne i det nordlige England, som er udset til at være en del af den nationale naturarv (“Heritage Coast”) (*). Det berører to amter: Northumberland og North-Yorkshire. Det regionale program styres af en såkaldt LEADER II-fond (“Trust”), som blev oprettet i foråret 1996. Den består af de berørte regionale myndigheder og statslige udviklingskontorer samt National Trust, der er Englands største organisation til beskyttelse af den britiske natur- og kulturarv.

→ Diversificering af erhvervsaktiviteter

Whitby er med sine 14 000 indbyggere "storbyen" i dette LEADER-område. Området er en snæver landtunge, der strækker sig ca. 50 km langs Nordsøen mellem nordspidsen Flamborough og flodens Tees munding, dog med undtagelse af den regionale hovedstad Scarborough (103 000 indbyggere). En stor del af området ligger desuden i North York Moors National Park, et kæmpe lyngbevokset område (499 km²) der er meget tyndt befolket. Som mange af de andre 17 "parishes" (kommuner) er Whitby både fiskerihavn og badeby. Men det traditionelle fiskerierhverv befinder sig i en dyb krise og de billige ferierejser til de klimatiske mere eksotiske rejsemål har ramt turisterhvervet hårdt. "Besøgstallet har været faldende i en årrække, og der er samtidig et overtal af overnatningssteder", klager John Smith, Whitbys borgmester. Turismen har siden 60'erne været motoren i det lokale erhvervsliv, der har været vant til at klare sig uden nogen nævneværdig statsstøtte: "Vi var hverken et byområde i krise eller et vanskelig stillet landdistrikt", forklarer Ray Williamson fra Scarborough Borough Council. "Men situationen var ikke længere holdbar, og vi har derfor besluttet at tage affære og skabe større bredde i erhvervslivet. I 1995 oprettede vi et partnerskab bestående af amtsrådet, det nationale udviklingskontor for landdistrikterne og nogle private aktører."

Yorkshire Coast Economic Development Partnership fik oprindelig tildelt et budget på 250 000 ECU. Man udarbejdede en lokal handlingsplan og fik kort efter adgang til to vigtige finansieringskilder: EU støtte til målområde 5b-distrikter og det såkaldte Single Regeneration Budget (omkring 6 mio. ECU for området). Sidstnævnte er et engelsk program, der i mange år har været forbeholdt byområder, men som nu er blevet tilgængeligt for alle typer områder efter individuel evaluering. I 1996 blev disse støtteforanstaltninger yderligere forstærket af to fællesskabsinitiativer: PESCA (omstrukturering af fiskerisektoren) og LEADER, hvis støtte udelukkende var møntet på kystegnene. "LEADER er et meget vigtigt støtteredskab for de små kystbyer. Det vil for det første gøre os i stand til i samarbejde med lokalbefolkningen at gennemføre en såkaldt landsbyevaluering (red. se rammetekst). De projekter, som 'består prøven' ved disse evalueringer modtager økonomisk bistand fra LEADER – det handler især om projekter i lille målestok – eller fra andre programmer i forbindelse med mere omfangsrige initiativer."

Partnerskabet har som forberedelse til denne strategi oprettet en LEADER-enhed for faglig bistand, som blandt andet har deltagelse af de forskellige lokale og regionale myndigheder og eksperter fra den nationale parktjeneste (den afholder lokale udviklingsaktioner inden for sit område).

Renoveringsarbejde med støtte fra North York Moors National Park

Udhugning af en mærkesten ["Côte du Patrimoine"]

Opmærksomhedsvækkelse

Den vigtigste målsætning med LEADER er således at finansiere en række "landsbyevalueringer" 100%, dog med et loft på 2 500 ECU pr. tilfælde, "og dette beløb bør stort set være tilstrækkeligt, for en landsbyevaluering er ikke særlig omkostningskrævende", anfører Ingrid Salomonsen, der siden september 1996 har organiseret en lang række offentlige møder og mødtes med kommunale rådgivere, som er beskæftiget med LEADER-programmet: "Det er ikke let at mobilisere en individualistisk befolkning – foreningsmiljøet er meget dårligt udbygget hér – der er mange ældre, og landmændene er rådvilde, når det gælder udvikling af landdistrikter, for deres livsbetingelser er i forvejen vanskelige..."

LEADER-medarbejderen har alligevel kunnet rekruttere nogle "soldater" i landsbyerne. En af dem er Will Terry, en ung landmand, der samtidig er kommunal rådgiver og medlem af LEADER-komiteén i Fylingdales: "som ung føler jeg mig forpligtet til at deltage, ikke mindst fordi myndighederne for nylig har opnået en række fortrin inden for lokaludvikling."

De fem LEADER-komiteer, som består af lokale erhvervsdrivende (landmænd, foreningsrepræsentanter, håndværkere, folk fra turistsektoren osv.), har først og fremmest til opgave at organisere landsbyevalueringerne (fra og med januar 1997). Efterhånden som man får klarhed over projekterne (i løbet af 1997), omdannes komitéerne til lokalaktionsgrupper med ansvar for udvælgelse og styring af de understøttede projekter. Hver af aktionsgrupperne får en repræsentant fra "North of England Coastal Zone LEADER Trust", der administrerer det regionale program.

Ingrid krydser fingre. "Vi er nået til en meget vigtig fase. LEADER II er ved at overgå fra det administrative fosterstadium til godkendelse i lokalbefolkningen. Det er i det mindste, hvad jeg håber!"

Da Ingrid ankom til kontoret den anden morgen fandt hun en meget opmuntrende besked på telefonsvareren: "Goddag, det er borgmesteren i Hawsker cum Stain-sacre... Vi har overvejet deres forslag fra i går aftes, og vi har besluttet, at der bør gennemføres en landsbyevaluering så hurtigt som muligt."

(*) Siden starten af 70'erne er 45 kystområder i England og i Wales blevet klassificeret som "bevaringsværdige kystområder" af den såkaldte Countryside Commission.

Regionens areal: 668 km²
Befolkning: 39 062 indbyggere
LEADER II-finansiering: 1 875 000 ECU

North Yorkshire Heritage Coast LEADER Programme
St-Hildas Business Centre
The Ropery
Whitby, North Yorkshire YO22 4ET (UK)
Tlf: +44 1947 600 553 - Fax: +44 1947 604 923

Direkte håndtering af udvikling:

landsbyevalueringer

“Village appraisals” (“landsbyevalueringer”) eller “community appraisals” (“lokale evalueringer”) er et demokratisk udviklingsværktøj og er en fremragende måde at mobilisere lokalbefolkningen på, at fastlægge et områdes stærke og svage sider og behov og kollektivt udarbejde projekter. De har været en så stor succes, at denne type projekt, der egentlig først kun var tiltænkt landdistrikter, i stigende grad anvendes på byområder.

*Et oversigtskort
letter forståelsen
af de lokale behov
[møde i LEADER-
gruppen i Whitby,
North Yorkshire
Heritage Coast]*

Principperne bag dette britiske særtræk har hentet inspiration fra modellen “Planning for Real”, som blev startet i 70’erne og 80’erne af Tony Gibson, en engelsk ekspert i lokaludvikling. I 1987 blev “The Local Jigsaw” udgivet – den første vejledning omkring evaluering af lokalsamfund. I 1994 producerede en forskningsenhed ved Cheltenham and Gloucester College of Higher Education et ebd-værktøj (*), som gjorde det muligt at gennemføre en sådan opgave (udarbejdelse af spørgeskemaer, databehandling osv.).

12 etaper ligger til grund for evalueringen:

1. organisere et informationsmøde, tage “puls” på lokalbefolkningen og oprette et iværksætterudvalg (en halv snes personer fra alle de erhverv, der er berørt af den lokale udvikling), alt sammen i samarbejde med de lokale myndigheder
2. fastlægge målsætningerne og beslutte, hvor stort geografisk område evalueringen skal dække (skal den dække hele området eller kun en del? en bestemt landsby? osv.)
3. finde alle tænkelige finansieringsmuligheder til gennemførelse af evalueringen (private sponsorer, lokale myndigheder, regionale, nationale eller europæiske programmer – LEADER, PACTE – osv.)
4. i fællesskab etablere en realistisk tidsplan og finde ud af, hvordan man bedst kan skabe opmærksomhed omkring projektet
5. gøre sig bekendt med de forskellige evalueringsmetoder
6. få indblik i hvilke spørgsmål lokalbefolkningen anser for vigtige, og som skal undersøges nærmere
7. udarbejde et spørgeskema på baggrund af de udvalgte kriterier
8. distribuere spørgeskemaet i det pågældende område
9. analysere de opnåede svar
10. tillemppe evalueringens målsætninger efter analyseresultaterne og udarbejde en rapport (der gøres så tiltalende som muligt) med en række praktiske anbefalinger

11. offentliggøre rapporten og finde de forskellige institutionelle partnere, som man skal forhandle gennemførelsen af de udvalgte projekters med
12. foretage en evaluering efter et år for at vurdere de opnåede resultater

Interessen for landsbyevalueringer breder sig, og adskillige LEADER-grupper i Det Forenede Kongerige og i Irland, Frankrig, Belgien og andre steder i Europa udfører lokale undersøgelser på grundlag af denne model (**).

(*) “Village Appraisals” (“Landsbyevalueringer”), manual og edb-program som er udgivet af The Countryside and Community Research Unit, Cheltenham and Gloucester College of Higher Education, Francis Close Hall, Swindon Road, Cheltenham, Gloucestershire GL50 4AZ (UK). Tlf. +44 1242 532 912.

(**) se også “Consultation villageoise et développement rural” (“Landsbyundersøgelser og udvikling af landdistrikter”). Udgivet af Fondation rurale de Wallonie. 1996. FRW, 11 rempart de la Vierge, B - 5 0 0 0 Namur. Fax: +32 81 224 577.

Evros [Grækenland]

Resultater af frivilligt arbejde

Den model for integreret udvikling, som Tychoero kommune har anvendt, og som gradvist er indført i resten af LEADER-området Evros (Trakien), giver forhåbning om en genopbygning af denne grænseregion, som længe har været i forfald. Betingelsen er imidlertid, at den private sektor viderefører det offentlige initiativ.

“Vores aktion begynder at bære frugt”, siger Christos Hatzopoulos med stolthed i stemmen. Han er borgmester for Tychoero, en landsby med 2 500 indbyggere, der ligger nogle kilometer fra den tyrkiske grænse, og hans bemærkning kunne ikke passe bedre.

Vi befinder os nemlig i udkanten af en af de hindbærmarker, som kommunen plantede i 1995, og som netop har givet den første høst: 50 tons. *“Planen gik ud på at diversificere landbruget ved at indføre nye produkter og dermed nye indtægtskilder”,* forklarer borgmesteren. *“Vi begyndte med asparges i 1990, og det har 70 lokale landmænd nu glæde af. Nu er turen kommet til hindbærrene, og de har den fordel, at der kan generere store indtægter på relativt små jordlodder.”*

Projektet har således skabt en ny række landbrugsprodukter (frugterne omdannes til syltetøj, hvorefter de pakkes og markedsføres af et lokalt kooperativ), men det er først og fremmest det opfølgende arbejde, der skaber interesse. Det er et godt eksempel på den udviklingsstrategi, der er anvendt i Tychoero. Kommunen tager initiativet til projektet og foretager alle de nødvendige investeringer. De interesserede i lokalbefolkningen kan derpå udnytte den skabte infrastruktur. I tilfældet med hindbærrene, f.eks., har kommunen, —

Man afventer
den første hindbærhøst

der ejer de opdyrkede 10 ha, leveret planter, faglig bistand, kunstvandingssystem osv. (omkostninger: ca. 11600 ECU/ha). De deltagende producenter (lejemål for 15 år; det samlede "lejebeløb" svarer til udgifterne for kommunen) vedligeholder så til gengæld kommunens arealer (afstudsning, lugning osv.) og høster de værdifulde røde frugter til egen fortjeneste. Kommunen har anvendt den samme strategi i alle sine projekter. I nærheden af landsbyen har man f.eks. omdannet en tidligere mose til kunstig sø. Der er rejst et imponerende antal bygninger og installationer: et kultur- og fritidscenter, svømmebassin, hotel med 15 værelser, cafeteria, legeplads osv. Der er desuden konstrueret 34 sociale boliger omkring søen, en bondegård er omdannet til en visningsgård til undervisningsformål og hestecenter. Man planlægger endvidere at etablere en marina. Driften af de fælles anlæg i dette meget nye bygningskompleks varetages i øjeblikket af medarbejdere fra kommunen og af frivillige, men på længere sigt er det hensigten at overlade driften til private.

Egnatia

Den private sektors deltagelse er til gengæld en hovedmålsætning i dette oftest vanskeligt stillede landdistrikt. De centrale myndigheder havde i årevis ikke vist nogen interesse i at udvikle denne region, der ligger ved grænsen til Bulgarien og Tyrkiet. Grækenlands indtræden i Det Europæiske Fællesskab og Berlinmurens fald har bidraget til at forbedre situationen og åbne den nordøstlige del af landet udadtil. Denne åbning er i øvrigt ved at manifestere sig helt konkret med anlæggelsen af "Egnatia", en ny europæisk forbindelsesvej, der følger den gamle romerske hovedvej fra Rom til Istanbul og bidrager til at åbne området op for omverdenen.

Trakien har i nogle år, både for EU og for den græske regering, været et højt prioriteret interventionsområde, hvor virksomheder har kunnet opnå støtte til investeringer på op til 50% af omkostningerne. Omvæltningerne inden for international politik i denne del af verden har også påvirket den lokale befolknings-sammen-sætning. tusindvis af grækere, som har boet i Rusland eller i Georgien, slår sig i stigende grad ned i fødrelandet igen, og de græske myndigheder har givet mange incitament til at slå sig ned i Trakien, og det har modvirket den truende udvandring fra regionens land-distrikter. "De hjemvendte er en saltvandsindsprøjtning for området", siger Tycheros borgmester. "De er en af de vigtigste målgrupper for vores aktion. De 14 husstande, der har haft glæde af "operation hindbær", blev udvalgt i forbindelse med uddelingen af koncessionsrettigheder, der desuden omfattede familier uden jord og unge ledige, som ønskede at blive i hjemegnen." De samme erhvervsdrivende er også berørt af to andre aktioner, som Tychero kommune har afholdt. Det drejer sig om oprettelsen af et væverikooperativ med 115 kvinder, hvoraf mange er hjemvendte grækere, og konstruktion af nye sociale boliger. "Vores målsætning er at konstruere 130 boliger", anfører Christos Hatzopoulos, "ikke blot for de hjemvendte, men også for de unge familier. Mit største ønske er at kunne fordoble befolkningstallet i kommunen i løbet af få år."

Indpakning af asparges ved kooperativet i Tychero

En "leader" viser vejen

Den kraftige udvikling i Tycherio kommune skyldes i høj grad borgmesteren Christos Hatzopoulos og hans stødighed og karisma.

Han læste politisk videnskab på universitetet i Perugia tilbage i 60'erne og 70'erne og er meget fascineret af det fænomen, som kaldes "Det Tredje Italien", som er opstået i Umbrien (*): "Jeg har taget mig selv i at drømme om at indføre denne model herhjemme i Trakien. Vi har trods alt meget til fælles med Italien på det kulturelle område, og områderne i 'Det Tredje Italien' var ligesom hos os i forfald førhen. Hvorfor skulle en udvikling baseret på lokale initiativer og små familievirksomheder, der samarbejder om at sætte gang i udviklingen, ikke også kunne fungere hos os? Jeg var overbevist om, at det var forsøget værd."

Det er nu 25 år siden, at han slog sig ned i sin fødeby Filakto, hvor han blev borgmester i 1978.

"Jeg fik chancen for at omsætte mine ideer i praksis", fortæller han. "Vi havde hverken asfaltveje eller kloaksystemer. Mit forslag var følgende: 'Kommunen køber materialerne, og møenderne i landsbyen anlægger vejen'. Folk syntes, at det var en god idé, alle trak ærmerne op, og nu to år senere har vi et anstændigt vejsystem og et veludbygget kloaknet."

I 1984 vedtog det græske parlament en lov, der af effektivitetshensyn opfordrede små kommuner til at slå sig sammen. Christos Hatzopoulos var overbevist om, at det var en god idé, og foreslog derfor, at Filakto blev slået sammen med Tycherio. Det skete året efter, og Tycherio oplevede dermed den første kommunale sammenlægning i Grækenland. Dette initiativ fik mediernes opmærksomhed, og Tycherio og borgmesteren blev kendt i hele landet.

Christos Hatzopoulos blev valgt som borgmester for den nye kommune i 1986 og kan nu drage nytte af den opnåede berømmelse til at kontakte, rådgive, invitere eksperter og andre beskæftiget med lokaludvikling til at besøge Tycherio, til at deltage i udarbejdelsen af projekter og i forbindelse med informationsaftener overbevise befolkningen om, at projekterne er nyttige.

"Først var det nødvendigt at få folk til at ændre tankegang, og det var ikke let. De var tilbageholdende og opgivende på grund af centralregeringens mange års indifferente politik. Men Filakto-projekterne, vejnettet og kloaksystemet er synlige resultater, der viser, at det kan betale sig at tage tyren ved hornene. Den største hindring, som var meget tydelig og vanskeligere at overvinde, var strukturelle svagheder i det private erhvervsliv."

Det er altså kommunen, der skal være initiativtageren. Den fremlægger en udviklingsplan, der har tre formål: forøge produktiviteten i landbrugssektoren, der beskæftiger 60% af den erhvervsaktive befolkning, forbedre livskvaliteten og fremme beskæftigelsen.

LEADER I giver Christos Hatzopoulos og hans medarbejdere de nødvendige midler til at realisere deres ambitioner. I december 1991 oprettes et udviklingskontor ("Dimossineteristiki Evros S.A.") i samarbejde med 10 andre lokale myndigheder og 3 landbrugskooperativer. Dette kontor skal administrere initiativet.

I Tycherio er der oprettet to "kommunale virksomheder" til at administrere de forskellige projekter.

Kommunen har også stor interesse i den sociale aktion og varetager transporten af skolebørnene (en grundskole i Trakien), forebyggende behandling af ældre (klinikken er åben en gang om ugen; bus, der hyres til at køre folk til læge- og hospitalsbesøg i Alexandroupolis) samt en række kulturelle og rekreative aktiviteter (folkloristisk festival; udflugter organiseret for lokalbefolkningen). I øvrigt er visse jobs i kommunen reserveret til handicappede.

Omfanget af de udviklingsaktioner, som er gennemført i kommunen ved at samle lokale, nationale og europæiske midler fremgår af stigningen i Tycherios årsbudget mellem 1986 og 1995: fra 105 000 ECU til 2 800 000 ECU.

I december 1995 belønnede Athene-Akademiet kommunens anstrengelser ved at tildele Tycherio kommune "prisen for bæredygtig udvikling".

(*) se artikel af Guiseppe Canullo i LEADER Magazine nr. 5 (1993).

De statslige organers frivillighedsbaserede politik og tilflytningen af "nye kræfter" er i høj grad med til at give medarbejderne på udviklingskontoret "Dimossineteristiki Evros S.A.", den lokale LEADER-aktionsgruppe, håb om deltagelse fra den private sektor. Dens direktør, Dimitrios Karavassilis, siger: *"Med forbed hold for, at defaitismen i det hele taget har eksisteret, så er den i hvert fald væk nu. Folk ser, hvor meget der er opnået, de føler, at der sker noget, og de begynder at springe med på vognen. Mens LEADER I hovedsageligt blev afviklet på offentligt initiativ, så stammer mellem 70 og 80% af investeringerne til LEADER II fra private lommer."* Den lille landsby Feres (6 000 indbyggere) har for tiden en park, der er anlagt omkring en gammel akvædukt (9 000 besøgende om året). LEADER I har bidraget til at indrette nogle vandrestier og konstruere et amfiteater samt en kafe, der køres af kvindekooperativet "Eka-vi". Kooperativet har 34 medlemmer (ægtefæller til landmænd, kvinder der ønsker at vende tilbage til arbejdslivet osv.), og man pakker og sælger alle former for håndfabrikerede produkter: Syltetøj og traditionelt bagværk, pottemagerarbejde og vævede stoffer. Kaféen

er et samlingssted for landsbyens kvinder og familier, og den fungerer samtidig som butik for kooperativets produkter. *"Mellem juni og september 1996 har vi opnået en omsætning på ca. 17 000 ECU"*, anslår Korda Fotini, én af Ekavis medarbejdere.

Integration

Projekter repræsenterer i mindre skala den anden vigtige side af lokalaktionsgruppens strategi: integration af de forskellige erhvervssektorer. *"Vi forsøger konstant at sammenknytte landbrug, traditionel knowhow, lokale produkter, kultur, turisme og serviceinfrastruktur"*, fremhæver udviklingsmedarbejder Thanassis Gouridis. Udviklingskontoret i Evros er i færd med at starte programmet YOUTHSTART i Soufli, der er kendt for sine silkevæverier. Helt konkret handler det om at indrette et kooperativ for unge i restaurerede lokaler i en gammel silkeavlslidrift. Der skal blandt andet organiseres turistophold af en uges varighed, som omfatter besøg ved nogle af egnens seværdigheder: arkæologiske fund, håndværkscentre osv. Dertil skal lægges egnens to naturlige seværdigheder: Evros-flodens udmunding og fuglereservatet i Dadia (en skov på 28 000 ha, som er indrettet og som drives af WWF; 15 000 besøgende pr. år; LEADER har desuden bidraget til at oprette nogle overnatningsfaciliteter).

Et lignende projektet føres ud i livet på øen Samothrace, som er omfattet af det nye LEADER II-område. *"Samothrace kan gå hen og blive en model for bæredygtig turisme"*, fastslår Thanassis Gouridis. *"Øen har endnu ikke oplevet de helt store besøgstal, men den har et enormt forråd af naturlige og kulturelle rigdomme: det højeste bjerg på de græske øer, uberørte kyststrækninger, levninger fra antikken, maleriske landsbyer, varme kilder osv."* Det er netop inden for varme kilder, at lokalaktionsgruppen planlægger at gøre en indsats i forbindelse med LEADER II. Evros er hjemsted for et stort antal varme kilder, og de er lette at udnytte, fordi der ofte befinder sig nogle meget gamle romerske eller ottomanske badehuse i nærheden.

"Det hele går ud på at udnytte denne ressource, udvide de stadigt utilstrækkelige indkvarteringsmuligheder, finde nye afsætningsmuligheder for lokale produkter, etablering af en omfattende kommunikationspolitik for egnen, alt sammen ved hjælp af de eksisterende anlæg — det er i hovedsagen, hvad vores LEADER II-program går ud på", siger Dimitrios Karavassilis.

Hvad er den mest nyskabende af de planlagte aktioner? *"Det er umuligt at svare på"*, siger Dimitrios, *"for alle aktionerne er mere eller mindre indbyrdes forbundet... Det er måske det mest nyskabende ved det hele."* <

Lokalaktionsgruppen har organiseret en lang række kurser

Regionens areal: 1 522 km²
Befolkning: 28 351 indbyggere
LEADER II-finansiering: 4 740 000 ECU
EU: 2 473 000 ECU – **Andre offentlige midler:** 593 000 ECU
Private midler: 1 674 000 ECU

Dimossineteristiki Evros S.A.
 Ardania - GR-68500 Feres
 Tlf: +30 555 24 644 - Fax: +30 555 24 646
 E-mail: dimossin@computink.gr

Aktivitetsprogram 1997

Det Europæiske LEADER-Observatorium udbyder i 1997 en halv snes seminarer, der er opbygget omkring tre kursusrækker. Det drejer sig om innovation, grænseoverskridende samarbejde og kvalitet.

Hver af disse sammenkomster (*) skal afholdes i et område, hvor lokalaktionsgruppen har stor erfaring med det pågældende emne. Tid og sted for afviklingen af seminarerne er for størstedelens vedkommende endnu ikke fastlagt (pr. december 1996). Interessede bedes kontakte Det Europæiske LEADER-Observatorium.

KURSUSRÆKKE OM INNOVATION:

HVORDAN SKABER MAN INNOVATION I SIT OMRÅDE?

> Innovation gennem udnyttelse

af komplementaritet i forskellige brancher

Sammenlægningen af ressourcer fra mange forskellige erhverv – turisme, landbrug, håndværk, serviceydelser til lokalbefolkningen, uddannelse, transport osv. – bidrager til at skabe nye muligheder for hver enkelt branche, hvilket styrker områdets konkurrenceevne. (Tid: 12.-16. marts 1997; Sprog: tysk/fransk/græsk; Sted: Hittisau (Vorarlberg, Østrig).

> Udvalgelse af lokale projekter

Hvordan opstiller man udvælgelseskriterier, der passer ind i de strategiske og driftsmæssige målsætninger for et innovationsopbyggende program for landdistrikter? Hvordan kan man på baggrund af disse kriterier prioritere nyskabende projekter eller tiltag? Hvordan kan man evaluere projektets gennemførlighed og sikre dets fortsatte virke?

> Uddannelse og lokaludvikling

Der er ofte meget stor deltagelse i kursusaktiviteter, som organiseres under LEADER-programmet. Det er et vigtigt middel til at lette overgangen fra idé til projekt, til at engagere sig i fælles initiativer, indhente den ekstra kompetence, der er nødvendig for at gennemføre projektet, styrke lokalbefolkningens kompetencer og fremme dens aktive deltagelse i det lokale udviklingsprojekt.

KURSUSRÆKKE OM GRÆNSEOVERSKRIDENDE

SAMARBEJDE: STØTTE TIL GRÆNSEOVERSKRIDENDE SAMARBEJDSPROJEKTER

> Indsats og metodik i

det grænseoverskridende samarbejde

Det grænseoverskridende samarbejde er en af LEADERs nye interventionsområder. Initiativets afsnit C indeholder

over 100 mio. ECU til finansiering af denne type opgaver. Observatoriet råder over et budget på 4 mio. ECU til at hjælpe LEADER-støttemodtagerne med at fremlægge deres grænseoverskridende samarbejdsprojekt. Hvordan kan samarbejdsprojektet hjælpe det lokale projekt? Hvordan kan man sikre, at frugterne af samarbejdet rent faktisk vil være til gavn for lokalbefolkningen? Hvordan vælger man de mest hensigtsmæssige partnere? Hvordan styres samarbejdsprojektet i dets forskellige faser?

KURSUSRÆKKE OM KVALITET: FORBEDRING

AF KVALITETEN I LOKALE INITIATIVER

> Markedsføring af lokale produkter ved direkte salg

Seminaret tager udgangspunkt i konkrete eksempler og beskæftiger sig med problematikken omkring direkte salg og salg uden mellemhandlere af forskellige typer lokale produkter (landbrugsfødevarer, forarbejdede varer, håndværksfremstillede varer og turistprodukter).

> Fælles markedsføring af landbrugsfødevarer ved salg via indkøbscentraler

For de fleste af LEADER-områderne fordrer adgangen til de store distributionsnet en forbedring af produktets kvalitet, dets præsentation, og at det gennem en fælles indsats når et volumen og et udvalg, der kan sikre adgangen til indkøbscentralerne.

> Beskyttede områder: Kan hjælpe med at skabe dynamik i området

Oprettelsen af beskyttede naturområder skaber ofte store bekymringer omkring de begrænsninger, som de kan påføre områdets erhvervsaktiviteter. Med støtte fra konkrete eksempler viser dette seminar tværtimod, hvordan oprettelsen af beskyttede områder kan åbne mulighed for nye aktiviteter. Det kan tiltrække virksomheder, der ønsker at udnytte områdets økologiske image og en eventuel økomærkning, som det giver adgang til.

> Etablering af turistprodukter omkring vandrestier

Mange LEADER-områder har et stort naturmæssigt potentiale, der foranlediger lokalaktionsgrupperne til at søge at udvikle attraktioner og andre produkter omkring vandrestier (til fods, til hest, på cykel osv.). Det er imidlertid en stor udfordring at udvikle originale produkter af høj kvalitet omkring dette tema, og det gennemgås ved seminaret i hovedtræk.

OPLYSNINGER:

DET EUROPÆISKE
LEADER-OBSERVATORIUM
chaussée Saint Pierre 260
B-1040 Bruxelles
Tlf.: +32.2.736 49 60
Fax: +32.2.736 04 34

E-Mail:

leader@aeidl.be

World Wide Web:

<http://www.rural-europe.aeidl.be>

Fortegnelse over fællesskabsaktioner og udvikling af landdistrikter ("European action programmes and rural development")

Fortegnelsen er en brevordner med omkring hundrede ark trykt på begge sider og beskriver samtlige programmer, aktioner, foranstaltninger osv., som Den Europæiske Union har iværksat, og som kan være af interesse for aktører i landdistrikterne. Den opdateres løbende, når der foretages ændringer eller udvidelser af programmerne o.l. (Pris: 1 800 BEF inkl. moms / ca. 45 ECU).

Der udbydes endvidere en LEADER II-plakat (62 cm x 93 cm). (Pris: 700 BEF inkl. moms / ca. 18 ECU; en ekstra plakat til samme adresse: 200 BEF inkl. moms / ca. 5 ECU).

Navn: LEADER

("Liaison entre Actions de Développement de l'Economie Rurale" - indbyrdes forbindelse mellem aktioner til erhvervsmæssig udvikling af landdistrikterne)

Programtype: Fællesskabsinitiativ

Berørte regioner: Mål nr. 1-regioner (tilbagestående regioner), mål nr. 5b-distrikter (følsomme landdistrikter) og mål nr. 6-distrikter (tyndt befolkede områder i Norden) i Den Europæiske Union. 10% af de midler, der stilles til rådighed for mål nr. 5b-distrikter, kan imidlertid benyttes i tilstødende områder, som ikke er støtteberettigede.

Mål: LEADER II søger - i forlængelse af LEADER I (1991-1994) - at

- > opmuntre til gode lokale udviklingsinitiativer i landdistrikterne
- > støtte arbejde af fornyende og demonstrerende karakter, der kan overføres til andre områder, og som repræsenterer et fremskridt i udviklingen af landdistrikterne
- > udbygge erfaringsudvekslingen og overførslen af knowhow
- > støtte tværnationale samarbejdsprojekter, som startes på initiativ af lokale aktører i landdistrikterne, og udtrykker deres indbyrdes solidaritet

Modtagere: LEADER II yder finansiel bistand til to kategorier af modtagere:

- > for det første "lokalaktionsgrupperne", som består af offentlige og private partnere, der i fællesskab udarbejder strategier og nyskabende foranstaltninger til udvikling af et landdistrikt med en lokal dimension (mindre end 100 000 indbyggere)
- > for det andet offentlige eller private aktørgrupper i landbomiljøet (lokale myndigheder, handelskamre, kooperativer, foreninger osv.) på den betingelse, at deres aktioner, som er mere tematiske, passer ind i de generelle udviklingsplaner for landdistriktet

Foranstaltninger: erhvervelse af kompetence med henblik på udvikling af landdistrikterne, programmer for indførelse af innovation (faguddannelse, turisme, støtte til små virksomheder, udnyttelse af lokale landbrugs, skovbrugs- og fiskeriprodukter, forbedring af miljøet og levofoden osv.), tværnationalt samarbejde.

De forskellige bestanddele i LEADER II er samlet omkring et "Europæisk net for udvikling af landdistrikterne", der bidrager til, at fornyende aktioner, som er iværksat til fordel for landdistrikterne, og som fremmer det tværnationale samarbejde, kan opnå en stor udbredelse (seminarer, udvekslinger, publikationer). Nettets aktiviteter koordineres af "Det Europæiske Observatorium for Innovation og Udvikling af Landdistrikterne" (Generaldirektoratet for Landbrug), som er hjemmørende i Bruxelles.

Programmets varighed: 6 år (1994-1999)

Fællesskabsbevilling: ca. 1 755 mio. ECU (heraf over 1 000 mio. til regionerne under mål nr. 1), som er finansieret af de tre strukturfonde.

**Det Europæiske
LEADER-Observatorium**

**Europa-Kommissionen
GD VI Landbrug**

LEADER magazine er et kvartalstidsskrift for LEADER II-programmet for udvikling af landdistrikterne. - **LEADER** ("Indbyrdes forbindelse mellem aktioner til erhvervsmæssig udvikling af landdistrikterne") er et fællesskabsinitiativ lanceret af Europa-Kommission, som koordineres af Kommissionens Generaldirektorat VI-F.1.2. (Landbrug). - LEADER Magazine's indhold er ikke nødvendigvis udtryk for EU-institutionernes holdninger. - **Redaktionsledelse:** A.E.I.D.L. / Det Europæiske LEADER-Observatorium - **Ansvarshavende redaktør:** William Van Dingenen, A.E.I.D.L., chaussée Saint-Pierre 260, B-1040 Bruxelles - **Journalistik:** Jean-Luc Janot - **Medvirkende ved dette nummer:** Yves Champetier, Maria-Christina Makrandréou - **Billeder:** LEADER-grupper, Francisco Botelho, Campagne Campagne, Patrice Cartier, John Sheehan, North York Moors National Park, Nicholas Petrou, Bengt Weiler - **Forsidefoto:** Campagne Campagne - **Produktionskoordinering:** Christine Charlier - **Grafik:** Kaligram - Trykt i Belgien på genbrugspapir - **LEADER magazine** udgives på Den Europæiske Unions 11 officielle sprog i et oplag på 30 000 eksemplarer. - **Oplysninger:** LEADER magazine, A.E.I.D.L., chaussée Saint-Pierre 260, B-1040 Bruxelles, Tlf.: +32.2 736 49 60. Fax: +32.2 736 04 34. E-Mail: leader@aeidl.be - WWW: <http://www.rural-europe.aeidl.be>